Број 196. БЕОГРАД, СУБОТА 2. АВГУСТ 1914. ГОД. Година

Стан редакције и администрације
Космајска ул. бр. 22.

Огласи се дају у администрацији
— Цена утврђена —

Неплаћена се писма не примају
Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новац и све остало што се односи на лист, слати власништву листа.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА" — БЕОГРАД

Претплата за Србију на пошти:

НА ГОДИНУ	дин.	12·—
„ ШЕСТ МЕСЕЦИ	„	6·—
„ ТРИ МЕСЕЦА	„	3·—
„ ЈЕДАН МЕСЕЦ	„	1·—

Претплата за иностранство на пошти

НА ГОДИНУ	дин.	30·—
„ ШЕСТ МЕСЕЦИ	„	15·—
„ ТРИ МЕСЕЦА	„	7·50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092 — Излази сваки дан у 6 ч. пре подне — ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Револуција у Угарској

70 РЕГИМЕНТА

— НЕЋЕМО ДА ПУЦАМО НА БРАЋУ —

Ходмезовашархељ, 30 јула.

Пештански листови имају вести да су се војници 70 регименте у којој служе Војвођани побунили. Одмах, по објави рата ова регимента је премештена у Ходмезевашархељ, у чисто мађарском месту. Кад су стигле прве, наравно лажне вести, да су Мађари ушли у Београду и да продиру даље, „зипцигери" су се побунили и бацајући оружје викали су: „нећемо да пуцамо на нашу браћу! и певајући Милетићиву химну напустили су касарну.

Атентат

Б.Пешта, 30. јула

Удружени радници одржали су митинг, на коме су протестовали против безпримерног истребљења и тражели мир!

Дошло је до крвавог сукоба са полицијом и војском.

Растурени демонстранти дошли су пред палату у којој је одсео престолонаследник са супругом. Кад се престолонаследник појавио и хтео да говори опаљено је неколико метака на њега и супругу му!

— Престолонаследник је убијен? —

Б.Пешта, 30. јула

Вест о атентату раширила се муњевитом брзином кроз Пешту. Одмах је извештен двор. Још се не зна да ли је престолонаследник убијен или рањен. Власти не дају никаква обавештења.

Аустрија и Срби

— Један петимичан поглед у прошлост, како су Срби Аустрију задужили, а како је она Србима вратила, —

I.

„Ми Фрања Јосиф I. по милости божијој аустријски цар, и т. д.

„Наш честити и верни српски народ одликовао се у сва времена својим пристајањем уз уз царски дом и јуначким усрђем, са којим се борио са непријатељима нашега престола и и наших краљевина.

„*Признајући те службе и хотећи особито посведочити своју царску милост и старање за опстанак и срећу српског народа, одлучисмо, да повратимо врховно црквено патријарско достојанство, како га негда беше* и како оно беше спојено с карловачком архиепископском столицом, то дајемо патријски назив и достојанство своме милом и верном карловачком архиепископу Јосифу Рајачићу.

„Сврх тога се осећамо наканими потврдити избор, по ком је наш ценерао Шупљиканац изабран за војводу српскога народа, *а у исто време повраћамо то старо повесничко достојанство.*

„Наша је царска воља и намера, да повраћајући ова духовна и световна достојанства, дамо честитом и верном српском народу јамство за унутрашње и народно уређење, које се подудара са његовим потребама.

„Чим се поврати мир, прва и најжурнија брига биће нашем отачаском срцу да уредимо и установимо ту народну унутрашњу управу на темељу права, једнаких за све народе.

„Издано у нашем главном краљевском граду Холомоцу 15. дек. 1848. год."

Од тога доба прошло је шест деценија, а од војводства и самоуправе ни помена. Заборављене су услуге и пожртвовања бана Јелачића, патријарха Рајачића и славног Книћанина. Сва писмена обећања царева остала су неизвршена. Српско војводство не доби ни граница, ни устава, ни војводе. У место свега тога још само одјекују дуж Тисе и Мориша песме, које славе војводу Шупљикца, Книћанина Стеву, капетана Јанчу. Бигу, Боснића и друге јунаке ове славне борбе за бољитак Срба, која се, међутим, свршила само у корист Аустрије и њеног ћесара.

У место награде за овако велике заслуге за Аустрију и њену династију, Срби су свагда сматрани за дошлаке, који се само из нужде трпе. Права и привелегије које им понекад дадоше, не хтедоше никад испуњавати, газили су их и крњили и поред царског потписа. Народ је српски на сваком кораку сумњичен, гоњен, мучен, окиван и у тамницу бацан. Језуитска свакојака насиља и зулуми често су били толики, да су Срби напуштали једва подигнута огњишта и селили се у Русију.

Тако је Аустрија поступала са „честитим и верним српским народом" с оне стране Саве и Дунава. А ако се расмотре њени односи према слободној Србији видеће се да никада нису били пријатељски. Она је стално кочила точак нашем напредовању Да би у томе имала што већег успеха старала се свима силама да утврди свој утицај у Србији. 1850 г. лист *Српске Новине* ношен је у аустријски конзулат на цензуру. Аустријски пак представник толико је далеко отишао, да је тражио да се аустријски цар спомиње на његов дан у Саборној нашој београдској цркви.

— Наставиће се —

Генерал Ратко

— Огорчење у Бугарској —

— Наш извештај —

Софија, 29. јула

Човеку, коме је до пре краћег времена цела Бугарска аплаудирала, човеку, који је до пре неколико дана био обљубљен у Бугарској и који је сматран за најбољег војника генијалног војсковођу, данас добацују најгоре увреде само зато, што се је у последњем тренутку сетио да је Словен и да му је дужност да стане у ред оних, који се бори против Германштине.

Данашње званичне новине донеле су указ краља Фердинанда, којим се генерал Ратко Димитријев отпушта из државне службе. Неколико плаћених листова халакнули су на Ратка, заборављајући да су му они до пре неколико дана певали славопојке и називали га бугарским Наполеоном.

Бошко

Наше војиште

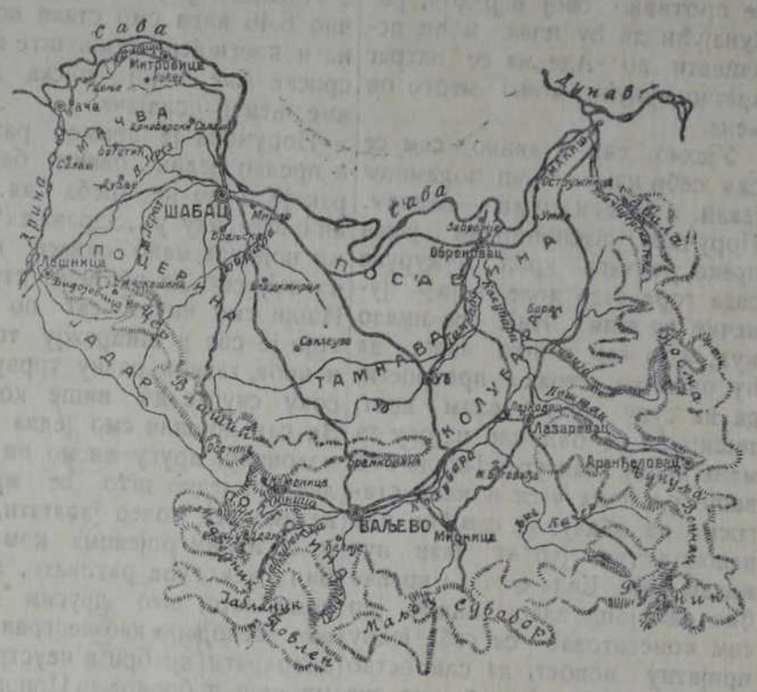

Линија: Сава — Дрина

По последњим извештајима који су стигли министарству унутрашњих дела, прошлу ноћ се водила јака борба дуж Саве и Дрине. Покушај аустријанаца да се на неколико места искрцају сузбијен и они су се повукли са знатним губитцима.

Непријатељ је учинио понован напад на брду Самуровића, али је јачом пушчаном ватром потиснут.

Официри и рат

— Румунска војска хоће рат —

Специјални извештај Стражи"

Букурешт, 29 јуна

У румунским официрским круговима појавила се веома јака струја за рат против Аустрије. На једном скупу решено је да се утиче на владу, да упадне у Ердељ и да га присаједини Румунији. Како је овај покрет узео широке размере, влада је одржала седницу под председништвом краљевим, Одмах после седнице краљ је позвао код себе вође официра и са њима је дуго конферисао. Шта је краљ са вођама говорио не зна се, али судећи по расположењу официра, није далеко дан, када ће и Румунија ступити у ред Сила, које су у рату са Аустријом и Немачком.

ФЕЉТОН

Детлев фон Лилиенкрон

У подке

Опростивши се са капетаном, избегавајући страшну долину у којој се водила борба. Кад сам се јавио главнокомандујућем да сам се вратио, он ме је пријатно ословио. И ја се опет придружих свити. Генерал се опет држао непомично. Иза нас се често, чула команда коњици да се каса. Нисмо могли видети ескадроне. Али било ми је тако, као да чујем звекет, топот и као да фркћу коњи. Командовање ми је парало уши: „С..т...о.. ј .. „С..т..о..ј.. и све слабије: „С..т..о..ј. Ст..о..ој. Чуло се све. што даје покретима коњичке регименте њихову поезију, коју човек тек онда позна, кад и сам суделује. Чуо сам све то јасно и иако је била око нас непрестана грмљавина. Међутим пуцњи батерије, коју сам скоро на брежуљак довео, одјекивали су промукло. Она није била далеко од нас. На четири миље у около чула се пушчана ватра; врило је, као мехурићи у грдном казану, што кључа.

Коњи без господара, вукући по земљи узде, каткад са седлом под трбухом, јурили су око нас. Једна маска полако докаса до нас и поче да пасе траву пред непомичним генералом. На леђима јој беху утврђене две носиљке. У свакој је седео по један мртав Француз. Чврсто намештени, прислоњени леђима једно уз другог, а ипак тако окренути да су се гледали у лице, пошто су им главе биле натраг клонуле. Горње им усне беху развучене. Чинило је се као да ће се насмејати.

И генерал се опет држи непомично. У исто време дође овамо са десног крила начелник штаба, ради тачнијег извештавања. Јахач и његов коњ били су сасвим испрскани блатом. Пуковник је морао јахати у најбржем касу. Са коња се дизала пара; на врату испод обода покривача и између бутина стајала је пена. Бокови су се дизали, те се чинило, као да ће да се распукну под ударцем длана. Посматрали смо пажљиво пуковника када се зауставио пред генералом. Могли смо да опазимо, да је све било повољно за нас. Док је он још са врховним разговарао, час тражећи и налазећи на карти, час показујући прстом на битку, долетео је један гласник са левог крила. Коњ му је био сасвим изнемогао. Није се могао успети на брег и срушио се доле са саоји јахачем. Обоје су се котрљали, али се убрзо подиже из клучета млад ловачки официр са лепим црним брчићима, са мрком коврџастом косом, са тамно-црним очима и са чаком, који је био згњечен у претурању. Пројури крај нас и викаше смешећи се: „Добро је, добро је!" На своме кратком путу до генерала извукао је пар, као снег белих рукавица и трудио се, да их навуче, пре него до њега дође. Али је само леву навукао. Исто тако смешећи се као што је и покрај нас прошао, преноси вест врхомном војсковођи. који му љубазно пружи руку. За тим се попе на једног малог берберског коња, кога су му ухватили ордонанси, и одјаха весело натраг. Десном руком исправљао је свој чак. Изгледало је да га то веома несели. Веселио би се обешењаче, кад би ти ово до руку дошло. Додуше ретко читаш песме (као и ја) али је свакако то могуће.

Генерал дојаха к нама иза куће, која је горела, а чији су се рогљеви и кров са праском срушили: „Има ли који од господе коју излишну цигару?" Један од нас даде му је.

Ми га опколисмо врховни је давао неколицини од нас заповести. Кад смо одјахали да предамо заповести, да се свом снагом на град нападне, одјаха и он даље у кратком галопу, да потражи ново место за посматрање. један ордонас остаде крај запаљене куће. Њему је било заповеђено, да гласницима покаже ново место, куда је генерал отишао.

Време ручка изгубило је од своје дражи.

— Крај —

НАШИ ВАН ПОДРУМА

— Писмо једног хероја, који бежи само онда у подрум кад дође до густог —

Г. Директоре,

Скоро сваког дана читам „Наш у подруму" кореспоненција нашег главног сарадника.

Судећи по тим дописима, човек би рекао да су се сви заостали Београђани завучени у подруме и да седе у њему стално и живе; тако би рекли по томе али тако у ствари није.

Ноћас око 11 часова, почела је јака пешачка ватра између наших и аустријских трупа, све је то почело истије, па јаче и јаче, док око пола 1. по поноћи не чусмо и прво, нама већ добро пошто шестоструко дум, дум, дум..... ја се тргох, скочих из кревета и већ се почех спремати, да командујем: „у подрум напред марш." Моја би армија имала одмах да изврши ову заповест, али пре него што ћу издати ову заповест, обукох се и изађох да прво осмотрим да ли има какве веће опасности, па тек овда да пређем на команду.

— — — — — — — — — —

Већ је пуно двориште народа; из моје авлије, које броји 8 „кирајџије", само су двоје побегли а осталих 6 су још ту.

Видећете младог симпатичног брицу, како у неглиже-у седи на евом прозору и забавља око себе женски свет, који се начетио око њега и сеири у музици, коју наш Шваба приређује! Како сте викнух ја, док ми неко не добаци, хоћете ли у подрум?!

Чекајте, рекох, да прво осмотрим ситуацију, па ћу се према томе и управљати.

Т том груне наш са једним, па са 6 метака, тргох се, скочих, јер пуцањ беше жесток у